

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

LBI.410.019.01.2019

03031919

Czesław Renkiewicz
Prezydent Miasta Suwałk
Urząd Miejski w Suwałkach
ul. A. Mickiewicza 1, 16-400 Suwałki

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/078 - Profilaktyka wad postawy u dzieci i młodzieży w szkołach publicznych

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku
ul. Akademicka 4, 15-267 Białystok
T +48 85 874 81 00, F +48 85 874 81 33
lbi@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Suwałkach, ul. A. Mickiewicza 1, 16-400 Suwałki
Kierownik jednostki kontrolowanej	Czesław Renkiewicz, Prezydent Miasta Suwałk, od 6 grudnia 2010 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Rozpoznanie i monitorowanie problemu rozwoju wad postawy uczniów. 2. Tworzenie warunków pobytu uczniów w szkołach ograniczających/minimalizujących czynniki sprzyjające rozwojowi wad postawy. 3. Działania informacyjne i edukacyjne na rzecz eliminacji ryzyk rozwoju wad postawy.
Okres objęty kontrolą	Lata 2017-2019 (do czasu zakończenia czynności kontrolnych) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, tj. lata szkolne 2017/2018, 2018/2019 i 2019/2020.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontroler	Jerzy Chwiedosik, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/124/2019 z 20 września 2019 r. (akta kontroli str. 1-2)

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 489 ze zm., dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania na rzecz rozpoznania i monitorowania problemów rozwoju wad postawy u dzieci i młodzieży szkolnej, podejmowane przez Miasto Suwałki w latach 2017-2019. Dzieci, u których stwierdzono skrzywienie kręgosłupa zostały objęte zajęciami sportowymi z elementami gimnastyki korekcyjno-kompensacyjnej. Ponadto uczniowie klas III wszystkich szkół podstawowych prowadzonych przez Miasto uczestniczyli w zajęciach nauki pływania prowadzonych w ramach realizowanego programu powszechnej nauki pływania. Od 2019 roku programem tym objęto także uczniów klas I-II, dwóch z dziewięciu szkół podstawowych prowadzonych przez Miasto Suwałki.

Miasto zapewniło prowadzonym szkołom środki finansowe na stworzenie warunków ograniczających czynniki sprzyjające powstawaniu i rozwojowi wad postawy, jednak były one niewystarczające do zaspokojenia wszystkich potrzeb w tym zakresie. W konsekwencji w dwóch skontrolowanych przez NIK szkołach podstawowych, w około połowie sprawdzonych stanowisk do nauki, meble zostały niewłaściwie zestawione rozmiarowo lub niedopasowano ich do wysokości ciała uczniów. Ponadto w jednej z tych szkół nie zapewniono uczniom klas IV-VIII miejsca do przechowywania podręczników i przyborów szkolnych, a infrastruktura sportowa szkoły nie gwarantowała standardów wymaganych do prowadzenia w pełnym zakresie zaplanowanych lekcji wychowania fizycznego. Uczniom umożliwiono korzystanie z gabinetów profilaktyki zdrowotnej funkcjonujących we wszystkich szkołach podstawowych. Gabinety te doposażono ze środków dotacji z budżetu państwa.

NIK ocenia negatywnie niepodjęcie przez Miasto działań informacyjnych i edukacyjnych dotyczących profilaktyki wad postawy dzieci i młodzieży.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej³ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Rozpoznanie i monitorowanie problemu rozwoju wad postawy uczniów

Opis stanu
faktycznego

1.1. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Suwałki na lata 2016-2025 została przyjęta uchwałą nr XXIII/281/2016 Rady Miejskiej w Suwałkach z 28 września 2016 r. Jednym z celów wyznaczonych w tej Strategii była promocja i profilaktyka zdrowia lokalnej społeczności. W ramach realizacji tego celu przewidziano działania polegające m.in. na prowadzeniu programów profilaktycznych w zakresie zapobiegania chorobom cywilizacyjnym oraz organizowaniu kampanii informacyjno-edukacyjnych dotyczących profilaktyki ochrony zdrowia i diagnostyki zdrowotnej. (akta kontroli str. 206-218)

W latach objętych kontrolą Miasto Suwałki realizowało jeden program polityki zdrowotnej posiadający pozytywną opinię Prezesa Agencji Oceny Technologii Medycznych (AOTM), tj. „Program szczepień przeciwko wirusowi brodawczaka ludzkiego dla mieszkank Suwałk”, opracowany w 2009 roku. Ponadto w ramach wydatków w rozdziale 85149 – programy profilaktyki zdrowotnej, Miasto finansowało profilaktyczne szczepienia seniorów przeciwko grypie, badania krwi uczniów ostatnich klas gimnazjów oraz edukację przedporodową „szkoła rodzenia”. (akta kontroli str. 188-205)

W ramach realizacji zadań określonych w art. 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych⁴, Urząd pozyskiwał z Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku informacje o stanie zdrowia mieszkańców Suwałk, w tym dzieci i młodzieży w wieku od 0 do 18 lat, znajdujących się pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej. Z otrzymanych informacji wynikało, że liczba dzieci z wadami postawy (zniekształcenie kręgosłupa)

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana, jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁴ Dz. U. z 2019 r. poz. 1373, ze zm.

zmniejszyła się z 644 w 2016 roku do 582 w 2017 r. (o 9,6 %), natomiast w 2018 roku wzrosła do 632 (o 8,6 %). Dzieci ze schorzeniami kręgosłupa stanowiły odpowiednio 8,6%, 7,2% i 7,2% uczniów w szkołach⁵. (akta kontroli str. 8-16, 375-376)

W Urzędzie nie ma dokumentów potwierdzających podejmowanie działań zmierzających do ustalenia przyczyn powstania wad postawy u dzieci i młodzieży, a także przeprowadzenia analiz posiadanych informacji w kontekście potrzeby opracowania programu polityki zdrowotnej, uwzględniającego profilaktykę wad postawy. Naczelnik Wydziału Spraw Społecznych wyjaśniła: „Materiały dotyczące stanu zdrowia mieszkańców Suwałk otrzymane z Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego zostały wykorzystane przy opracowywaniu rocznych Raportów o stanie miasta, które zostały przedstawione Radzie Miejskiej i komisjom merytorycznym Rady. Raporty udostępniono na naszej stronie internetowej. Nie podejmowano działań zmierzających do ustalenia przyczyn występowania wad postawy u dzieci i młodzieży, nie rozważano też potrzeby opracowania programu profilaktycznego dotyczącego profilaktyki wad postawy, ponieważ corocznie organizowano działania nakierowane na zajęcia pozalekcyjne w szkołach podstawowych, obejmujące gimnastykę korekcyjną oraz naukę pływania. Uważam, że realizowane działania były skuteczne i wystarczające”. (akta kontroli str. 17-18)

1.2. W latach 2017-2019 (do 30 września) Miasto Suwałki podejmowało działania na rzecz profilaktyki wad postawy dzieci i młodzieży w prowadzonych szkołach podstawowych⁶. Obejmowały one:

- a) Organizację zajęć sportowych z elementami gimnastyki korekcyjno-kompensacyjnej dla uczniów z wadami postawy, zakwalifikowanymi do zajęć na podstawie diagnozy lekarskiej, opinii pielęgniarki szkolnej, orzeczenia poradni psychologiczno-pedagogicznej. Zajęcia, obejmujące m.in. gry i zabawy ruchowe, mini siatkówkę, piłkę nożną, piłkę ręczną, badminton, judo, unihokey – adekwatne do wieku i możliwości psycho-ruchowych uczestników, odbywały się od 13 lutego do 8 grudnia 2017 r., od 12 lutego do 7 grudnia 2018 r., a w 2019 roku – od 11 lutego i trwały do 6 grudnia (z wyłączeniem wakacji). Były prowadzone przez wykwalifikowaną kadrę nauczycielską. Miejscem ćwiczeń były sale gimnastyczne i boiska szkolne oraz obiekty Ośrodka Sportu i Rekreacji w Suwałkach. W zajęciach sportowych uczestniczyło 1.201 uczniów w 2017 roku i 1.095 uczniów w 2018 roku. Natomiast w 2019 roku do zajęć zakwalifikowano 1.294 osoby.

Organizacja ww. zajęć sportowych, w ramach zadania własnego pn. „Małym i dużym sport zdrowiu służy”, została dofinansowana ze środków Państwowego Funduszu Zajęć Sportowych dla Uczniów, na podstawie umów zawartych między Ministrem Sportu i Turystyki a Miastem Suwałki w dniach 5 kwietnia 2017 r., 12 kwietnia 2018 r. i 12 marca 2019 r. (Prezydent Miasta Suwałki, w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Sportu i Turystyki z dnia 18 grudnia 2015 r. w sprawie dofinansowania zajęć ze środków Funduszu Zajęć Sportowych dla Uczniów, corocznie składał wnioski o przyznanie dofinansowania – wszystkie wnioski rozpatrzone pozytywnie). Łączne wydatki na organizację zajęć sportowych wyniosły 155,9 tys. zł w 2017 roku i 183,9 tys. zł w 2018 roku, z czego dotacje z budżetu państwa stanowiły odpowiednio 38,4% (59,9 tys. zł) i 46,7% (85,9 tys. zł). W 2019 roku przyznano dotację w kwocie 98 tys. zł, co stanowiło 49,3% planowanych kosztów w wysokości 198,6 tys. zł. Do 30 września 2019 r. poniesiono wydatki w kwocie 178,5 tys. zł.

(akta kontroli str. 19-49, 54, 66-107, 112-113, 123-157, 354-364)

Rozliczenie dotacji otrzymanych w latach 2017-2018, zawierające sprawozdanie merytoryczne, wyszczególnienie kosztów bezpośrednich i pośrednich, zestawienie dokumentów księgowych stanowiących podstawę dokonywania wydatków oraz deklaracje rozliczające dotacje, nastąpiło w umówionych terminach, tj. do 30 dni od daty zakończenia realizacji zadania. W dniach 6 lutego 2018 r. i 24 stycznia 2019 r.

⁵ Według danych z Systemu Informacji Oświatowej liczba dzieci w szkołach wynosiła 7.487 w 2016 roku, 8.097 w 2017 roku, 8.772 w 2018 roku i 9.693 w 2019 roku, tym w szkołach podstawowych odpowiednio 4.451, 5.038, 5.681 i 5.664.

⁶ W latach objętych kontrolą Miasto Suwałki prowadziło dziewięć szkół podstawowych, w tym jedną szkołę podstawową specjalną.

do Urzędu wpłynęły informacje z Ministerstwa Sportu i Turystyki o przyjęciu rozliczenia w zakresie rzeczowym. Niewykorzystane kwoty dotacji, 49,12 zł w 2017 roku i 14,36 zł w 2018 roku oraz odsetki 75,89 zł odprowadzono na rachunek Ministerstwa Sportu i Turystyki odpowiednio 3 stycznia 2018 r. i 3 stycznia 2019 r.

(akta kontroli str. 50-65, 108-122, 160-162)

- b) Realizację programu powszechnej nauki pływania „Już pływam – jestem bezpieczny”, skierowanego do uczniów klas III szkół podstawowych (uruchomionego we wrześniu 2011 roku). Celem programu było m.in. podniesienie sprawności fizycznej uczniów, profilaktyka wad postawy oraz zwiększenie odporności organizmu. Zajęcia odbywały się na basenie w Aquaparku w Suwałkach, w formie zajęć pozalekcyjnych, w wymiarze 10 wejść, tj. 20 godzin dydaktycznych dla każdego ucznia⁷. Uczestniczyło w nich 910 uczniów w 2017 roku, 659 uczniów w 2018 roku i 532 w 2019 roku.

Na sfinansowanie tego programu Miasto Suwałki przekazało prowadzonym szkołom i Ośrodkowi Sportu i Rekreacji w Suwałkach 151,8 tys. zł w 2017 roku, 174,3 tys. zł w 2018 roku i 176,8 tys. zł do 30 września 2019 roku. (akta kontroli str. 163-167)

- c) Realizację w 2019 roku projektu powszechnej nauki pływania „Umiem pływać”, skierowanego do uczniów klas I-II szkół podstawowych nr 9 i nr 10 w Suwałkach, których dyrektorzy zgłosili chęć udziału w tym projekcie. Był on dofinansowany ze środków Podlaskiego Wojewódzkiego Szkolnego Związku Sportowego w Białymstoku, z którym Miasto Suwałki zawarło stosowne porozumienie (18 lutego 2019 r.). Termin jego realizacji przypadał na okres od 18 lutego 2019 r. do 7 grudnia 2019 r., przy czym wszystkie zajęcia z nauki pływania zrealizowano do 1 października 2019 r. Uczestniczyło w nich łącznie 203 uczniów. Na realizację projektu Miasto Suwałki wydatkowało 18,9 tys. zł, co stanowiło 34,1% przewidzianych wydatków ogółem – 55,4 tys. zł. (akta kontroli str. 168-169, 171, 173-177)

- d) Realizację lokalnego programu „Aktywny Suwałczanin” skierowanego do uczniów klas I-II szkół podstawowych. Program obejmował organizację pozalekcyjnych zajęć sportowych i sportowo-rekreacyjnych z elementami gimnastyki korekcyjno-kompensacyjnej. Uczestniczyło w nich 1.156 uczniów w 2017 r. 1.336 w 2018 roku i 683 w 2019 roku (do września). Na realizację tego programu Miasto przeznaczyło odpowiednio 28,4 tys. zł, 38,7 tys. zł i 62,5 tys. zł. (akta kontroli str. 354-364)

W zajęciach sportowych z elementami gimnastyki korekcyjno-kompensacyjnej oraz nauce pływania nie uczestniczyli uczniowie Szkoły Podstawowej Specjalnej nr 1 w Suwałkach. Zastępca Prezydenta Miasta Suwałk odpowiedzialna za nadzór nad sprawami oświaty i sprawami społecznymi wyjaśniła: „Dzieci ze szkoły specjalnej, z uwagi na posiadane niepełnosprawności, objęte są zindywidualizowanymi zajęciami, w tym zajęciami rewalidacyjnymi i dlatego nie uczestniczą w zajęciach profilaktyki wad postawy prowadzonych w pozostałych szkołach podstawowych. Szkoła specjalna posiada też własną pływalnię dostosowaną do potrzeb uczniów”.

(akta kontroli str. 34-39, 93-98, 140-145, 164, 219)

1.3. Miasto Suwałki nie udzielało dotacji celowych innym podmiotom, w tym organizacjom pozarządowym, na realizację programów zdrowotnych i programów polityki zdrowotnej z zakresu profilaktyki wad postawy. Zastępca Prezydenta Miasta Suwałk wyjaśniła: „W latach 2017-2019 na terenie Miasta Suwałk żadna z organizacji pozarządowych nie realizowała programów profilaktycznych dotyczących profilaktyki wad postawy i w związku z tym nie otrzymywaliśmy wniosków o dofinansowanie takich programów, a w tym zakresie potrzeby w naszym mieście są zaspokojone”.

(akta kontroli str. 179-186, 219)

1.4. Miasto Suwałki nie ubiegało się o środki ze źródeł zewnętrznych na dofinansowanie opracowania i realizację programów profilaktyki zdrowotnej, dotyczących m.in. profilaktyki wad postawy. Zastępca Prezydenta Miasta Suwałk wyjaśniła: „W związku z działaniami

⁷ W poszczególnych latach objętych kontrolą w zajęciach nauki pływania uczestniczyli uczniowie ośmiu szkół podstawowych, przy czym w pierwszym półroczu – uczniowie czterech szkół, a w drugim – uczniowie kolejnych czterech szkół.

na rzecz profilaktyki wad postawy realizowanymi przez Miasto Suwałki (m.in. projekty „Małym i dużym sport zdrowiu służy”, „Już pływam – jestem bezpieczny”), nie widzieliśmy potrzeby opracowywania odrębnego programu profilaktycznego, w tym zakresie. W tej sytuacji nie zachodziła potrzeba pozyskiwania środków ze źródeł zewnętrznych”.

(akta kontroli str. 219)

1.5. W latach 2017-2019 (do 30 września) do Urzędu nie wpływały wnioski rodziców, dyrektorów szkół lub innych podmiotów o przeprowadzenie badań dotyczących wad postawy uczniów. W zakresie wad postawy, w szkołach podstawowych wykonywano wyłącznie badania bilansowe.

(akta kontroli str. 187)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie podejmowane przez Miasto działania związane z diagnozowaniem i monitorowaniem problemu rozwoju wad postawy wśród dzieci i młodzieży. Uczniów uczęszczających do szkół podstawowych prowadzonych przez Miasto, u których stwierdzono zniekształcenie kręgosłupa, objęto zajęciami sportowymi z elementami gimnastyki korekcyjno-kompensacyjnej. Realizowano również program powszechnej nauki pływania dla dzieci i młodzieży.

OBSZAR

2. Tworzenie warunków pobytu uczniów w szkołach ograniczających/minimalizujących rozwój wad postawy

Opis stanu
faktycznego

2.1. W latach 2017-2019 (do 30 września) prowadzone szkoły podstawowe nie były kontrolowane przez pracowników Urzędu w zakresie realizacji świadczeń profilaktycznej opieki zdrowotnej. Naczelnik Wydziału Oświaty wyjaśniła, że monitoring nad realizacją tych świadczeń w szkołach podstawowych był prowadzony na podstawie analizy dokumentacji przedkładanej przez dyrektorów szkół (protokoły z kontroli zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów szkoły, plany wydatków budżetowych). W latach 2017-2019 do Urzędu nie wpływały skargi rodziców dotyczące świadczeń profilaktycznej opieki zdrowotnej. Na 2020 rok zostanie zaplanowana kontrola sprawowania przez dyrektorów szkół nadzoru nad realizacją zadań określonych w ustawie z dnia 12 września 2019 r. o opiece zdrowotnej nad uczniami⁸.

(akta kontroli str. 347-351)

W latach objętych kontrolą we wszystkich szkołach podstawowych prowadzonych przez Miasto Suwałki funkcjonowały gabinety profilaktyki zdrowotnej. Dyrektorzy tych szkół zawarli z niepublicznymi zakładami opieki zdrowotnej porozumienia, w których zobowiązali się do udostępnienia pomieszczeń z przeznaczeniem na gabinety profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami. W trzech przypadkach, w porozumieniach nie wskazano dni oraz godzin, w których będą czynne gabinety.

(akta kontroli str. 226-273)

Urząd dysponował wiedzą o zasobach kadrowych i lokalowych niezbędnych do profilaktycznej opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą szkolną, a także wspierał prowadzone szkoły w zakresie odpowiedniego wyposażenia gabinetów profilaktyki zdrowotnej. W 2017 roku, w związku z wejściem w życie ustawy z 9 listopada 2017 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach realizacji ustawy budżetowej na rok 2017⁹, uprawniającej jednostki samorządu terytorialnego, w zakresie szkół na rzecz których nie zostały złożone wnioski określone w art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 15 września 2017 r. o szczególnych rozwiązaniach zapewniających poprawę jakości i dostępności świadczeń opieki zdrowotnej¹⁰, do złożenia wniosków o dofinansowanie wyposażenia gabinetów profilaktyki zdrowotnej w prowadzonych szkołach publicznych, Miasto Suwałki skierowało do Wojewody Podlaskiego dwa wnioski o przyznanie tej dotacji¹¹. Rozpatrzone je pozytywnie i w dniach 3 listopada 2017 r. oraz 21 grudnia 2017 r. podpisano umowy z Wojewodą Podlaskim, na podstawie których Miasto otrzymało na ww. cel dotację

⁸ Dz. U. poz. 1078.

⁹ Dz. U. poz. 2161.

¹⁰ Dz. U. poz. 1774.

¹¹ Jeden wniosek dotyczył dotacji dla szkół podstawowych, a drugi – dotacji dla szkół ponadpodstawowych, przy czym w tym wniosku ujęto też Szkołę Podstawową Nr 9 w Suwałkach oraz Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w skład, którego wchodziła Szkoła Podstawowa Specjalna Nr 1 w Suwałkach.

w łącznej wysokości 82,3 tys. zł, z tego 57,3 tys. zł na wyposażenie gabinetów w szkołach podstawowych. W latach 2018-2019 Miasto nie przekazywało środków na modernizację lub wyposażenie gabinetów profilaktyki zdrowotnej. (akta kontroli str. 283-302, 323-333)

Otrzymane środki finansowe wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem. Na potrzeby gabinetów profilaktyki zdrowotnej w szkołach podstawowych zakupiono wyposażenie obejmujące m.in. kozetki, wagi medyczne ze wzrostomierzem, aparaty do pomiaru ciśnienia tętniczego krwi, tablice do badania ostrości wzroku oraz widzenia barwnego, tablice – siatki centylowe wzrostu i masy ciała, środki do nadzorowanej grupowej profilaktyki próchnicy zębów, wyposażenie przenośnych apteczek pierwszej pomocy. Rozliczenie dotacji przesłano Wojewodzie Podlaskiemu 17 stycznia 2018r., tj. w terminie określonym w umowach o udzielenie dotacji z budżetu państwa. (akta kontroli str. 303-317, 334-338)

2.2. Z dniem 12 września 2019 r. weszła w życie ustawa o opiece zdrowotnej nad uczniami, która w art. 12 ust. 1 zobligowała organy prowadzące szkoły do zapewnienia uczniom możliwości korzystania z gabinetu profilaktyki zdrowotnej oraz gabinetu dentystycznego spełniającego wymagania, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 22 ust. 3 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej¹² (Dz. U. z 2018 r. poz. 2219 oraz z 2019 r. poz. 492, 730 i 959). Miasto Suwałki zapewniło uczniom wszystkich szkół podstawowych możliwość korzystania z gabinetów profilaktyki zdrowotnej, co opisano w pkt 2.1. niniejszego wystąpienia. Gabinety zostały nieodpłatnie udostępnione pielęgniarkom. (akta kontroli str. 339-344)

2.3. Szkoły podstawowe prowadzone przez Miasto Suwałki w latach objętych kontrolą nie uczestniczyły w regionalnych programach zdrowotnych dotyczących profilaktyki wad postawy. Uczęszczające do tych szkół dzieci, u których stwierdzono wady postawy, zostały objęte działaniami profilaktycznymi organizowanymi przez Miasto Suwałki przy współudziale Ministerstwa Sportu i Turystyki, co szczegółowo opisano w pkt 1.2 niniejszego wystąpienia. (akta kontroli str. 220)

2.4. W latach 2017-2019 (do 30 września) kontrole prowadzone w szkołach podstawowych przez wizytatorów Podlaskiego Kuratorium Oświaty w Białymstoku, w ramach nadzoru pedagogicznego, nie obejmowały zagadnień dotyczących realizacji podstaw programowych i ramowych planów nauczania wychowania fizycznego oraz zapewnienia uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki. (akta kontroli str. 223-224)

2.5. Stosownie do wymogów § 3 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach¹³, dyrektorzy szkół podstawowych corocznie przeprowadzali kontrole zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do szkoły, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, a protokoły z wynikami tych kontroli przekazywali organowi prowadzącemu. W okresie objętym kontrolą w żadnym z protokołów nie przedstawiano potrzeb dotyczących zapewnienia miejsca na pozostawienie przez uczniów podręczników i przyborów szkolnych, zapewnienia sprzętów dostosowanych do wymagań ergonomii oraz dostosowania stanowisk pracy do warunków antropometrycznych uczniów. (akta kontroli str. 225)

Tymczasem kontrola NIK przeprowadzona w dwóch z dziewięciu szkół podstawowych prowadzonych przez Miasto Suwałki wykazała, m.in. że:

- a) W Szkole Podstawowej nr 5 w Suwałkach nie zapewniono uczniom klas IV-VIII miejsca do przechowywania podręczników i przyborów szkolnych, a na 143 stanowiska do nauki w 35 (24,5%) meble zostały niewłaściwie zestawione rozmiarowo, natomiast w 33 przypadkach (23,1%) nie dopasowano ich do wysokości ciała uczniów. Ponadto infrastruktura sportowa, którą dysponowała szkoła nie zapewniała standardów wymaganych do prowadzenia w pełnym zakresie zaplanowanych lekcji wychowania fizycznego (większość obiektów była w złym stanie technicznym, a część zajęć prowadzono na korytarzu).

¹² Dz. U. z 2018 r. poz. 2190, ze zm.

¹³ Dz. U. z 2003 r. Nr 6 poz. 69 ze zm.

- b) W Szkole Podstawowej nr 10 w Suwałkach na 124 stanowiska do nauki w 25 przypadkach (20,2%) meble zostały niewłaściwie zestawione rozmiarowo, a w 36 przypadkach (29,0%) nieodpasowano ich do wysokości ciała uczniów.

Naczelnik Wydziału Oświaty i Wychowania w złożonych wyjaśnieniach podała m.in., że przyczyną niewłaściwego rozmiarowo zestawienia mebli na stanowiskach nauki w ww. szkołach były niewystarczające środki finansowe, gdyż otrzymywana subwencja nie zapewniała sfinansowania wszystkich wydatków oświatowych. Ustawodawca wyznaczając samorządom dodatkowe zadania np. w zakresie organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej, a także wprowadzając podwyżki dla nauczycieli w trakcie roku budżetowego, nie zapewnił Miastu dodatkowych środków finansowych na ten cel. Naczelnik wyjaśniła, iż w grudniu 2019 roku szkoły podstawowe otrzymały środki finansowe na zakup mebli i stanowisk do nauki uczniów, bądź w ramach przesunięć budżetowych, zaplanowały zakup takich mebli. W Szkole Podstawowej nr 5 na zakup metalowych szafek na podręczniki zaplanowano 11,8 tys. zł, a na zakup ławek i krzeseł – 43,5 tys. zł. Natomiast Szkole Podstawowej nr 10 w Suwałkach na zakup szafek na podręczniki oraz ławek i stolików uczniowskich przekazano odpowiednio 18 tys. zł i 20 tys. zł.

Odnosząc się do niespełniających standardów infrastruktury sportowej Szkoły Podstawowej nr 5 Naczelnik Wydziału Oświaty i Wychowania wyjaśniła, że termin realizacji decyzji Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Suwałkach z 7 kwietnia 2015 r. nakazującej doprowadzenie do właściwego stanu ścian i parkietu sali gimnastycznej oraz zapewnienie odpowiedniej wentylacji, upływa 31 sierpnia 2020 r. W celu wykonania tej decyzji, w 2016 roku, na zlecenie Miasta Suwałki została opracowana dokumentacja projektowa kompleksowej modernizacji bloku sportowego szkoły podstawowej nr 5, a w 2017 roku został zatwierdzony projekt budowlany i wydano pozwolenie na przebudowę i remont obiektów sportowych szkoły. W marcu 2019 roku Miasto złożyło w Ministerstwie Sportu i Turystyki wniosek o dofinansowanie tej inwestycji w ramach programu „Sportowa Polska – program rozwoju lokalnej infrastruktury sportowej edycja 2019”. Planowany koszt inwestycji 4.059,8 tys. zł, w tym środki własne Miasta 2.720 tys. zł i dotacja z budżetu państwa 1.339,8 tys. zł. Ministerstwo Sportu i Turystyki nie wyznaczyło jeszcze terminu rozstrzygnięcia konkursu. (akta kontroli str. 372-375)

2.6. Wydatki z budżetu Miasta Suwałki na tworzenie warunków pobytu uczniów w szkołach ograniczających występowanie czynników powodujących rozwój wad postawy wyniosły:

- 372,1 tys. zł na dostosowanie środowiska pracy do warunków antropometrycznych uczniów – zakup stolików i krzeseł, z tego 244,6 tys. zł w 2017 roku (środki otrzymały wszystkie szkoły podstawowe z wyjątkiem szkoły specjalnej), 80,2 tys. zł w 2018 roku (środki otrzymało sześć z dziewięciu szkół) i 47,3 tys. zł do 30 września 2019 roku (środki otrzymało także sześć szkół),
- 42,7 tys. zł na zakup metalowych szafek do przechowywania podręczników i przyborów szkolnych, z tego 3,9 tys. zł w 2017 roku (środki otrzymała szkoła podstawowa nr 11), 17,1 tys. zł w 2018 roku (środki otrzymała szkoła podstawowa nr 10) i 21,7 tys. zł w 2019 roku (środki otrzymały szkoły podstawowe nr 2, nr 5 i nr 11),
- 217,8 tys. zł na zakup sprzętu sportowego dla wszystkich szkół podstawowych z wyjątkiem szkoły podstawowej specjalnej (103,5 tys. zł w 2017 roku i 114,3 tys. zł w 2018 roku).

Wydatki na organizację zajęć sportowych z elementami gimnastyki korekcyjno-kompensacyjnej oraz na naukę pływania przedstawiono w pkt 1.2. niniejszego wystąpienia. (akta kontroli str. 352-364)

Stwierdzone
nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Miasto podejmowało szereg działań na rzecz tworzenia w szkołach warunków pobytu uczniów ograniczających występowanie czynników powodujących rozwój wad postawy, jednakże nie były one w pełni skuteczne. Prowadzonym szkołom przekazywano środki na zakup odpowiednich dla uczniów stolików i krzeseł oraz szafek do przechowywania podręczników, jednak były one niewystarczające do zaspokojenia wszystkich potrzeb w tym zakresie. Brak środków finansowych był też powodem nieprzeprowadzenia remontu

infrastruktury sportowej w jednej z dziewięciu prowadzonych szkół, co skutkowało niezapewnieniem w tej placówce standardów wymaganych do prowadzenia zaplanowanych lekcji wychowania fizycznego. Miasto dofinansowywało zajęcia sportowe z elementami gimnastyki korekcyjno-kompensacyjnej i naukę pływania. Uczniom wszystkich szkół zapewniono także możliwość korzystania z gabinetów profilaktyki zdrowotnej, które doposażono ze środków dotacji pozyskanej z budżetu państwa.

OBSZAR 3. Działania informacyjne i edukacyjne na rzecz eliminacji ryzyk rozwoju wad postawy

Opis stanu faktycznego 3.1. W latach 2017-2019 (do 30 września) Miasto Suwałki nie podejmowało działań informacyjnych i edukacyjnych dotyczących profilaktyki wad postawy dzieci i młodzieży. (akta kontroli str. 17)

Stwierdzone nieprawidłowości W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Pomimo obowiązku określonego w art. 2 pkt 2 w związku z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym¹⁴, Miasto, dysponując informacjami o występowaniu schorzeń kręgosłupa u dzieci i młodzieży, nie prowadziło działań informacyjnych i edukacyjnych dotyczących wad postawy. Zgodnie z art. 3 powołanej ustawy zadania z zakresu zdrowia publicznego realizują, współdziałając ze sobą, organy administracji rządowej, państwowe jednostki organizacyjne, w tym agencje wykonawcze, a także jednostki samorządu terytorialnego, realizujące zadania własne polegające na promocji lub ochronie zdrowia. Do zadań z zakresu zdrowia publicznego należą: edukacja zdrowotna dostosowana do potrzeb różnych grup społecznych, w szczególności dzieci, młodzieży i osób starszych, promocja zdrowia, a także profilaktyka chorób (art. 2 tej ustawy).

Naczelnik Wydziału Spraw Społecznych realizującego m.in. zadania z zakresu ochrony i promocji zdrowia oraz rozwiązywania problemów społecznych, wyjaśniła: „Nie prowadzono działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie profilaktyki wad postawy, gdyż naszym zdaniem znaczne środki finansowe kierowane na zajęcia pozalekcyjne w szkołach są wystarczające i rozwiązują ten problem. W zakresie działań informacyjnych i edukacyjnych skoncentrowano się na innych obszarach, w szczególności obejmujących seniorów, kobiety w ciąży (edukacja przedporodowa „szkoła rodzenia”), osoby zagrożone rakiem skóry.”

Prowadzone w szkołach podstawowych zajęcia pozalekcyjne obejmujące gimnastykę korekcyjną oraz naukę pływania nie rozwiązują problemu edukacji młodzieży w zakresie profilaktyki wad postawy, bowiem dotyczą osób, u których takie schorzenia już występują. Działania informacyjne i edukacyjne mają na celu zapobieganie rozwojowi czynników sprzyjających występowaniu wad postawy i winny być skierowane do jak najszerszej grupy osób, by mogły one uzyskać wiedzę o przyczynach powstawania zniekształceń kręgosłupa i co należy robić aby im zapobiegać. (akta kontroli str. 8-18)

OCENA CZĄSTKOWA Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie niepodjęcie przez Miasto Suwałki działań informacyjnych i edukacyjnych na rzecz eliminacji ryzyk rozwoju wad postawy u dzieci i młodzieży szkół podstawowych w latach 2017-2019 (do 30 września).

IV. Uwagi i wnioski

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Wnioski W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych dotyczących profilaktyki wad postawy i ryzyka ich rozwoju, skierowanej do wszystkich zainteresowanych grup (rodzice, uczniowie, nauczyciele, dyrektorzy szkół), także we współpracy z innymi podmiotami.

¹⁴ Dz. U. z 2018 r. poz. 1492, ze zm.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, 30 grudnia 2019 r.

Kontroler:

Jerzy Chwiedosik
główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
Agata Ciupa

.....
podpis